

Årsmöte med rovdjur

Torsdagen den 10 februari genomförde Kristinehamns Jaktvårdskrets sitt årsmöte.

Mötet hölls den här gången i Björneborgs Folkets Hus, en trevlig lokal med utomordentliga fåtöljer.

Risk för att somna av bara det skälet. Övriga sömnskäl saknades.

Ordförande Martin Kilsby hälsade alla välkomna och överlämnade ordet till kvällens mötesordförande, Tommy Sander som i vanlig fart drog igång årsmötesförhandlingarna.

Martin redogjorde för verksamheten under året samt det ekonomiska utfallet där ett mindre överskott uppstått. Styrelsen fick syndernas förlåtelse för det gångna året.

Den nya älgförvaltningen som riksdagen beslutat om medför ju en hel del förändringar. Och också än så länge en hel del oklarheter. Landet ska ju indelas i ett antal älgförvaltningsområden som vart och ett ska ha en älgförvaltningsgrupp med 3 jägare, 3 markägare samt med en av markägarna som ordförande (med utslagsröst). Ledamöterna utses av länsstyrelserna. Några anvisningar för hur vi jägare ska nominera våra representanter har inte synts till. Att inte ta chansen att nominera vore ju rätt oklokt. Vi blir ju rätt beroende av vilka som sitter i älgförvaltningsgrupperna som ju kommer att ha en hel del inflytande. På förslag från kretsens älggrupps ordförande Henrik Nyström så ska nomineringen ske enligt följande. I området söder E 18 så sker nomineringsarbetet via kretsens valberedning. I området norr E 18 så medverkar det under bildande varande älgskötselområdets valberedning. Resultatet redovisas till kretsens valberedning. För övrig marker norr E 18 sköts detta via kretsens valberedning. Styrelsen tar sedan ställning till de inkomna förslagen och skickar förslag till länsförbundet som får vid behov sammanjämka med andra kretsar och ev. berörda länsföreningar. Information om nomineringsarbetet kommer att finnas såväl i protokollet som på kretsens hemsida samt i Sv. Jakt Nyheter.

Kretsen i framtiden

Martin berörde kretsens kommande arbetsläge. Vi kommer ju i fortsättningen, efter 2011, inte att svara för samråd om älgförvaltningen utan detta arbete hanteras av älgförvaltningsgrupperna som nämnts ovan. Satsningarna blir mer inriktade på medlemsvärvning och medlemsservice. En rejäl satsning görs på ungdomssidan varför det är en styrka att nu ha två ungdomsansvariga. Likaså kommer satsningar på skyttet och utbildning att ske.

Henrik tackade för den goda insats som gjorts med spillningsinventeringen. Endast för några få rutor saknades det inventeringsresultat. Inventeringen gav en rejäl kassaförstärkning till kretsen, 29 600:-. Styrelsen räknar med att fördela beloppet över tre år och satsa på ungdomsverksamhet och utbildning.

Så var vi då klara med årsmötesdelen. Alltså dags för kaffe och macka.

Vargar och lodjur

Sedan kom vi in på spännande saker.

Lars Furuholm, Länsstyrelsens rovdjursansvarige, lyckades trots kombination av SJ, Banverk (kanske borde stavas Banvärk?) och snö samt med lite hjälp från kretsen ta sig via Degerfors till Björneborg efter en snabbtur till huvudkommunen..

Han hade en hel del att berätta. Mycket tänkvärt, En del direkt oroande.

Undertecknad har tillåtit sig att med utgångspunkt från framställningen själv reflektera och kommentera. En del utifrån tidigare information, En del utifrån funderingar.

Denna bild är inte tagen vid kretsens årsmöte i Björneborg. Lars Furuholm under vargmärkning i Wyoming, USA. Vargen är sövd och Lars håller på att bära den till en skuggig plats där den i lugn och ro ska få vakna upp.

Värmlands vargstam har fördubblats på ett år. Trots den vargjakt 2010 som enligt en del skulle utplåna den utdöende stammen. Varginventeringen visar att länet berörs av ca 20 vargrevir med 9-12 föryngringar. Detta ger ett totalt antal vargar enligt forskarnas nuvarande sätt att räkna på ca 120 vargar. Ställ detta mot ett av riksdagen fastställt tak på 210 vargar. I Sverige totalt har vi just nu konstaterat 25-28 föryngringar, vilket omräknat blir 250-280 individer.

Hur mycket har vi?

Att fastställa hur mycket varg vi har är ingen lätt sak. I Sverige är vi noggranna. Troligen är vi bäst i klassen i Europa.

För att kallas föryngring ska man spåra vid tre separata tillfällen.

Nedanstående är ett utdrag ur Natuvårdsverkets författningssamling 2007:10 avseende fastställande av vargföryngring

Föryngring av varg får bedömas som *säker* om minst ett av kriterierna 1–5 är uppfyllda:

1. observation före den 1 mars av minst fem vargar inom ett revir (övriga villkor vid spårning se ovan),,
2. antalet vargar i ett revir är fler än föregående säsong, dock minst tre,
3. syn-/hörobservation av valp/valpar,
4. valp tillvaratas/skjuts eller påträffas död,
5. kontroll vid lya och/eller rendezvousplats om samtliga fyra punkter a–d nedan är uppfyllda:

a. Upptrampade stigar: vid lyan/rendezvousplatsen finns ett system av väl synliga men mjukt slitna stigar

b. Liggplatser/lekplatser: välanvända legor och lekplatser med bortnött eller visnen tillplattad vegetation.

c. Bitmärken/rivmärken: kvistar och pinnar etc. som är söndertuggade eller har bitmärken eller förekomst av tydligt sönderrivna murkna stubbar.

d. Spillning: spillning från valpar och vuxna djur, som ska insamlas och DNA-analyseras.

I händelse av snöbrist eller andra ogynnsamma spårförhållanden får tidsfristen i synnerliga fall utsträckas till den 1 april om antalet registrerade vargar i reviret är minst fyra.

Kriterier för att fastställa antal föryngringar eller andra förekomster

- Då två eller flera spårobservationer på snö av föryngringar/revirmarkerande par/ensamma vargar förekommer relativt nära varandra ska spårloporna av *revirmarkerande* vargar spåras ihop alternativt isär genom sammanhängande detaljspårningar.
- Olika antal vargar i olika grupperingar får inte utgöra grund för särskiljning - **NFS 2007:10**.
- Särskiljningsåtgärder ska registreras i detalj i Rovdjursforum eller dessförinnan i fält på blanketter och kartor. Även felkällor ska anges.
- Alla observationer i närheten av varandra antas härröra från samma föryngring/revir tills dess annat är visat genom särskiljning enligt ovan eller efter DNA-analys av prover.
- Olika observationer under inventeringsperioden inom 100 km och inom en yta av 2 000 km² ska räknas som samma föryngring/revir så länge inte motsatsen är bevisad.

Det är alltså en hel del att hålla koll på för de som ska fastställa hur det är med föryngringstakten i vargstammen. Inte helt enkelt alltså att räkna vargar

Om man skulle se varghona med unge visuellt gäller följande: Den räknas som föryngring om den fotograferas eller ses av auktoriserad personal. Övriga får anmäla observationen via Rovobs.

Att inventera upprepade gånger i ett allmänt sett vargtätt område med många yngre strövargar kan inte vara lätt. Risk för förväxling med andra vargrupper eller att enskilda strövare rör till beräkningarna. Vi får väl säga tack och lov för de senaste snörika vintrarna. Att inventera på barmarken vet ju alla hur svårt det är. Då krävs det vargskit och DNA-bestämning. Eftersom statistik är viktigt när det gäller rovdjur så vore det intressant att veta vad sannolikheten är att vid en promenad 10 km i skogen hitta en vargskit. Antagligen inte särskilt hög. Nog bättre att spela på travet. Det enda som kan underlätta är att vargar mycket ofta lägger skit på vägar av någon anledning. Så en metod är att systematiskt söka spillning på skogsbilvägar om det inte finns snö att leta spår i.

Ska det finnas någon som helst möjlighet att följa upp vargstammen på den nivå som Naturvårdsverket verkar kräva för att inse att de vargar som folk ser verkligen finns även i statistiken så krävs det rejäla resurser. Helst ökade sådana. Går man in på olika www.Rovobs.se, inom de län som använder detta verktyg, så kan man notera att bara en del av alla observationer spårsäkras. Rapporterna på Rovobs kan inte alltid kontrolleras t. ex. beroende på att de ofta anmäls på kvällen och att det ibland händer att det kommer snö i spåren mm. Rapporterna hjälper ändå till att få en bild av var det finns mycket rovdjursspår. Detta är ett mycket bra verktyg även om varje tips inte har följt upp! Väl då att märka att det bara är en delmängd av alla iakttagelser som anmäls. Skälen till att de inte inrapporteras kan vara många. Konkurrerande webbsidor, folk är vana att se varg och räknar uppgivet det till vardagen, okunskap om nyttan av rapportering eller ren lathet. Inget tyder på att Länsstyrelserna får mer resurser. Rykten går om resursminskningar. Trots behov av motsatsen. En betraktare kan ju då undra varför. Vill man inte hitta djuren och skapa den svenska perfekta statistiken?

Vi behöver veta vad som finns i skogen.

Det som behövs är fler certifierade, och dessutom pålitliga och trovärdiga, spårsäkrare. Om länsstyrelserna inte har egna anställda resurser kan behovet täckas upp på annat sätt. Om man nu Naturvårdsverket vill ha riktiga siffror. En lösning kanske kunde vara att utbilda jägare. Vi rör oss mycket i skogen. Är natur- och djurintresserade. Att vi är pålitliga bekräftas väl rätt bra generellt sett genom att samhället har anförtrött oss att på egen hand inneha vapen och ammunition. Vi betraktas också som trovärdiga när vi rapporterar vad vi har skjutit. Naturligtvis finns det undantag inom jägarkollektivet men det borde inte vara helt omöjligt att hitta lämpliga individer som uppfyller alla vettiga kriterier för en spårsäkrare bland oss jägare. Ordna sedan med en utbildning. Sådana finns ju redan idag. Många har redan kunskaperna. Många deltar redan i Jägarförbundets årliga rovdjursinventeringar. Det som behövs är att vissa myndigheter tänker till. Ska vi arbeta med fakta så måste det gå att få fram fakta på ett rimligt sätt. Att man sedan i grunden borde se över kriterierna för föryngringssäkring är väl närmast en självklarhet. (Undertecknads reflektioner) Jägarna lägger ner mycket arbete på Älg-obs, spillningsinventering och åldersbestämning beträffande älg. Staten borde göra samma med sitt vilt.

Problemet med rovdjursobservationer som Länsstyrelsen får in är dock att de alltför ofta är felaktiga. T. ex. har det rapporterats om synobs på 4 vargar men som vid kontroll av spåren visar sig vara 4 rådjur.

Alternativa mätmetoder

Vi kanske borde se lite internationellt på inventeringsmetodikerna och ta till oss deras erfarenheter? Kanske använda den italienska metodiken? En snabb och enkel skattningsmetod. Går till såhär: Ta med en portabel ljudanläggning och åk ut i bedömt troligt vargområde. Ställ upp anläggningen och vrid på ljudet. Låt det vara på en stund. Stäng sedan av. Avvakta och lyssna. Notera alla vargyl som kommer från olika håll. Markera varje yl som en flock. Åk vidare till nästa ställe och upprepa proceduren. Åk sedan hem till kontoret. Summera dagens vargar. Eller att Du ens slipper lämna kontorsstolen. Sitt alert vid telefonen. Vänta på samtal från någon av regimens viltvårdare som ringer in och meddelar att de sett varg eller spår av varg. Notera detta som en ny, hittills okänd varg. Har Du många viltvårdare som är alerta och vargen passerar flera av dina viltvårdare får Du ihop ännu fler vargar. Sedan kan Du summera årets skörd och skicka in denna till EU med uppgift om hur många vargar Ditt land har. Du har nu använt Rumäniens modell för varginventering. Snabbt, kostnadseffektivt och med högsta noggrannhet vad gäller populationsstorlek. Alltså hög tid för oss i Sverige att lära av våra EU-kollegor och inte alltid tro att vi är bäst.

Gäller riksdagsbeslut?

Generellt sett är undertecknad benägen att svara ja på den frågan. Se bara på skattelagstiftning och vissa delar av trafiklagstiftningen. Där sparas ingen möda på att följa upp, rätta till och vid behov bestraffa.

Med en vargstam som fördubblas på ett år från en nivå som redan 2010 medgav jakt ska det bli mycket intressant att se utvecklingen framåt. Redan vid jakten i år, 2011 så borde kvoterna ha ökat markant. I vart fall i Värmland där fakta finns. Och de finns på fler ställen. Vid nästa eventuella beslutstillfälle beträffande vargjakt har man att ta ställning till riksdagens beslut. Ska man följa det? Eller strunta i det från Naturvårdsverkets sida? Alltså att riksdagen i laga ordning har bestämt att Sverige f.n. enbart ska ha 210 vargar. Undertecknad fruktar att Naturvårdsverket inte följer riksdagsbeslutet. Frågan är bara hur de ska ta sig förbi riksdagen. Kanske någon ny räkneövning? Eller en ny mätpunkt i tiden? Eller att se till så att befintliga vargar inte blir räknade?

Mycket görs

Vi har fått www.Rovobs.se som ett bra rapporteringsverktyg, Ett bra verktyg för SMS-meddelanden om kvarstående tilldelning under varg- och lojakt har tagits fram.

Förutom inventering av varg så sker inventering av lodjur. Men där är inte situationen helt lätt. Det börjar bli komplicerat med lobaräkningarna. Den förra Rovdjursutredningen (Sören Ekström) förslog en miniminivå på 200 familjegrupper. En minister från tidigare regeringsparti höjde detta inför riksdagsbeslutet kraftfullt till 300 utan redovisning av motiv. Nog för att en del blev glada. Nu har miniminivån tillfälligt sänkts till 250. Men det finns en hel del regler som reglerar var de ska finnas och inte finnas. Renbetesland ska ha så lite lodjur som möjligt. Helst ska de vara i Mellansverige. I den del av landet som redan har Sveriges vargar och tydligen också ska ha dem.

I Sörmland var till och med Naturskyddsföreningen och Rovdjursförening tveksamma till lokal utplantering av varg.

Enligt reglerna så kommer tydligen Värmland att fungera som någon sorts "lobuffert" som är beroende av tillgången inom andra län. Vi ska i Värmland ha 18 familjegrupper. F.n. är ca 20 familjegrupper identifierade hos oss

På landsnivå bedöms det vara mindre än 250 familjegrupper. Detta påverkar starkt möjligheterna till lojakt även om vi i vårt län ligger långt över vårt läns miniminivå. En alltför stark lodjursstam tar bort både sig själv och rådjursstammen. Ingen vinnare i slutändan..

Undertecknads egna slutsatser

Vi har alltså ett mycket rovdjursintensivt län där det jobbas på för att få fram fakta. Fakta för beslut. Helhetsbilden jag har beträffande rovdjur på riksplanet är förvirring och många agendor. En del kanske lite tveksamma med tanke på vad som jag nog tror var meningen.

Beträffande Europa och hanteringen av rovdjur med olika faktaunderlag blir jag bara!

Henrik Nyström